

Interpellation

2021-11-23

**Ställd till kommunstyrelsens ordförande, Urban Granström (S).
Hur går det med arbetet emot hedersförtryck och hedersvåld?**

Sverigedemokraterna fick inte igenom en motion om att det behövs en enkätundersökning för att kartlägga hur utbrett det hedersrelaterade våldet och förtrycket är i kommunen. Man menar från majoritetens sida att det är för komplicerat, kan ge svårtolkade svar och en rad andra ursäkten.

Man hänvisar till ett dokument från juni 2020 i kommunstyrelsen. (Den återrapport i ämnet som skulle finnas i KS okt 2020 hittar jag inte)

Nu har Sverigedemokraterna studerat dokumentet från juni 2020 och slår med förundran hur man tänkt när man genomfört vad man kallar kartläggning av hur utbrett problemet är. Den metod man har använt är att enkäter har skickats ut, men inte till eventuellt drabbade. Utan man har valt att skicka det till biträdande rektorer och verksamheter som kan tänkas komma i kontakt med drabbade. Det är ungefär som att försöka svara på hur en kollega på jobbet har det hemma. De allra flesta har ingen aning om hur sin kollega mår innerst inne och hur de har det hemma. Dessutom var svarsfrekvensen så låg som en dryg fjärdedel. Men man bedömer ändå att detta underlag fyller en funktion?

Ändå skriver man i dokumentet:

Genom att definiera och kartlägga vilket våld som förekommer i det sammanhang där vi ska bedriva det förebyggande arbetet lägger vi grunden för prioriteringar och kunskapsbaserade insatser som kan följas upp.

Kartläggning är a och o.

En sak har ni rätt i, vilken typ av insatser som kan tänkas behövas går att komma fram till utan att man vet mängd. MEN för att veta vilka resurser som krävs för dessa insatser behöver vi ha rättvisande siffror.

Man konstaterar att det råder ett stort mörkertal när det gäller våldsproblematik över lag, eftersom våld är tabu och ofta normaliserat av den utsatta.

Just hedersrelaterat våld och förtryck är än svårare att komma åt eftersom det sanktioneras av en hel familj, släkt och av kulturen. Priset de som söker hjälp får betala är högt. De måste i många fall klippa banden med hela familjen, släkten.

Vi har skrämmande siffror på hur många unga som inte får välja vem de vill gifta sig med eller att valet på något sätt är villkorat. Av de som inte får välja sin partner har en stor del av dessa utsatts för fysiskt och psykiskt våld.

Vi måste göra mer för att hjälpa alla de som lever under detta förtryck. Allt annat är att svika våra medmänniskor.

Därmed har jag följande frågor:

- När detta dokument skrevs 2020 så saknades det en långsiktig och hållbar plan för kommunens utvecklingsarbete med uppdaterade styrdokument innehållande våldspreventiva mål och aktiviteter. Har man skapat en sådan plan nu?
- Vad har personal- och jämställdhetsutskottet uträttat i frågan sedan 15 juni 2020?
- Sakkunnig strateg fick i uppdrag att framarbete förslag till utbildningsplan till okt 2020. Den hittar inte jag. Är den gjord och isf hur långt har man kommit med utbildningar inom hedersrelaterat våld och förtryck?
- Hur har man planerat att komma åt och lyckas hjälpa de som behöver stöd om man inte har evidensbaserad fakta på hur stort problemet är? Alltså ett underlag som speglar verkligheten.
- Anser man att nyttan att ta reda på fakta för att kunna hjälpa överväger det obehag som det kan innebära för individen att svara?
- Hur ser en normal vecka ut för strategen som arbetar med det här? Vad är arbetsuppgifterna? Heltid eller %-anställning?

Malin Karlsson (SD)

Svar på interpellation angående hedersförtryck och hedersvåld

1. När detta dokument skrevs 2020 så saknades det en långsiktig och hållbar plan för kommunens utvecklingsarbete med uppdaterade styrdokument innehållande våldspreventiva mål och aktiviteter. Har man skapat en sådan plan nu?

Det program för social hållbarhet som enligt plan ska beslutas av kommunfullmäktige i februari blir det övergripande styrdokument mot hedersrelaterat våld. Under tiden ny styrmodell har tagits fram har uppdragen på området legat direkt i budget. Så mål för området har hela tiden funnits.

2. Vad har personal- och jämställdhetsutskottet uträttat i frågan sedan 15 juni 2020?

Strategen som får uppdrag av utskottet deltar i aktiva nätverk för att samverka med andra aktörer. Nyköping ingår i samverkan med södra länsdelen där förutom berörda kommuner även representanter från polis, åklagare och regionen medverkar. Därutöver sker samverkan med alla kommuner och länsstyrelsen samt inom kommunen med adekvata frivilliga organisationer. Strategen ingår även i ett nationellt strateginätverk via Sveriges kommuner och regioner.

Utöver att arbete med målen som finns som uppdrag i budget bistår strategen kommunen i arbetet med att följa de nationella rekommendationer som sker på berörda områden. Att verksamheter så som socialtjänsten och skolan ges möjlighet att vara uppdaterade.

Att nå våra medborgare sker på flera sätt, ett av dem är att göra riktade kampanjer, flera sådana har skett sedan juni 2020, exempelvis med fokus på bortförda barn, våld i ungas relationer, våldsutövare och våldsutsatta.

Arbetet med att ta fram ett team med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck som i budget kallas kompetensteam är påbörjat. Teamet har träffats regelbundet under året och deltagarnas funktioner har börjat ta form. Teamet tittar på roller inom gruppen men även ett material att använda när man misstänker eller vet att någon är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck upp till man slutar gymnasiet.

Individ och familjeomsorg har fortsatt deltagande i SU-kvinnofrid som är en individbaserad systematisk uppföljning med fokus på våldsutsatta.

Kommunen tillsammans med Länsstyrelsen, kvinno- och tjejjouren Mira, och Zonta arrangerar en vecka fri från våld. Veckan uppmärksammast på flera sätt med utställning på stadstrappan, på biblioteket och med föreläsningar till våra invånare men även våra anställda. Pandemi året innebar att det inte blev några föreläsningar utan mer fokus på att sprida informationen om vart hjälp finns att få om man redan är utsatt. Årets föreläsningar hade fokus på barnen med anledning av det nya barnfridsbrottet.

Två utbildningar har genomförts till föreningslivet i samverkan med föreningskonsulenterna i Nyköping och Oxelösund.

För de som arbetar inom individ och familjeomsorgen räcker det inte med grundläggande kunskap inom berörda områden utan där arbetar man med senast kunskap och forskning. Flera utbildningar har därför genomförts under året på flera enheter inom individ- och familjeomsorgen. Gällande hedersrelaterat våld och förtryck har Barnahus fått ökade kunskaper via Barnafrid, barn och unga har genomfört utbildning via Sveriges kommuner och regioner. Även en utbildning i samverkan med delar av elevhälsan på högstadiet och gymnasiet har genomförts av barn och ungdomsenhetens myndighetsfunktion.

Arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck har samma frisk och skyddsfaktorer som andra delar inom social hållbarhet, för att underlätta för berörda verksamheter att öka det gemensamma förebyggande arbetet till kommuninvånarna ingår därför strategin regelbundet i samverkansgruppen mellan DSO/DU.

Ett sätt att nå fler som är utsatta är att göra olika kampanjer, varje år på våren görs en kampanj tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten med fokus på våld i ungas relationer, den går i samband med alla hjärtans dag och heter "Svartsjuka är inte romantiskt".

Under pandemin såg man ökad risk för fler utsatta och tillsammans med polisen och kommunala bostadsbolag gjordes en kampanj om vart hjälpen finns att få, den hängdes upp på lämpliga platser i hyresfastigheterna.

2020 i samband med en vecka fri från våld gjordes tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten en kampanj som nådde både, våldsutövare, våldsutsatta och barn som är med om svårigheter i familjen.

Hösten 2021 gjordes en kampanj för att uppmärksamma barn som inte kommer tillbaka till skolan efter lovet och skulle kunna vara förda utomlands.

2021 gjorde Nyköpings kommun en egen kampanj med fokus på att fler våldsutövare skall söka hjälp och förändra sitt beteende.

Strategen ingår i nätverket för att förebygga könsstämpning som sker på uppdrag av nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård.

3. Sakkunnig strateg fick i uppdrag att framarbete förslag till utbildningsplan till okt 2020. Den hittar inte jag. Är den gjord och isf hur långt har man kommit med utbildningar inom hedersrelaterat våld och förtryck?

Strategens strygrupp på tjänstepersonsnivå är centrala ledningslaget, på mötet med CLL togs beslut att varje division har ansvar att tillsammans med strategen göra en utbildningsplan då behovet ser olika ut. Efter möte med flera divisionschefer såg man ett gemensamt behov av en basutbildning. Pandemin har minimerat möjligheten till utbildning med föreläsare på plats och beslut fattades hösten 2021 att spela in utbildningsfilmer. Filmerna sprids på Intranätet medarbetare. Till det kommer en kunskapsguide vart man vänder sig om man själv behöver hjälp eller om en medarbete/kollega eller klient är våldsutsatt. Filmerna har tre delar:

- Våld i nära relation
- Hedersrelaterat våld och förtryck
- Våld mot barn och försummelse

Utbildning har under hösten 2021 genomförts till HR-enheten med ett medarbetarperspektiv på hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relation.

Under 2020 och 2021 har vi även utbildat all personal inom skolområde B: lärare, fritidspersonal och elevhälsan. Övriga skolor har arbetet påbörjats kring utbildningsinsatser men där pandemin gjort att det till viss del stått tillbaka. Viss utbildning är planerad för 2022 exempelvis på de kommunala förskolorna.

Före beslut om uppdrag i budget har även ett antal verksamheter inom divisionen för social omsorgen och barn och utbildning utbildats, vilket motsvarar närmare 600 personer.

4. Hur har man planerat att komma åt och lyckas hjälpa de som behöver stöd om man inte har evidensbaserad fakta på hur stort problemet är? Alltså ett underlag som speglar verkligheten.

Genom ökade kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck sker en större upptäckt av de som är utsatta. Att därtill arbeta med evidensbaserade förebyggande metoder jobbar vi även långsiktigt för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Att motverka hedersrelaterat våld och förtryck sker inte bara med riktade insatser utan även i det dagliga arbetet på förskola och skola. Att våra barn och unga får kunskaper om sina rättigheter och delaktighet i samhället skapar nya förutsättningar. Ett tydligt arbete med ämnet sex, samtycke och relationer har också en påverkan inom berört område.

Uppföljning av det förebyggande arbetet sker långsiktigt över tid, det vi gör på förskolan och skolan idag kan ge resultat om ett antal år. Att använda forskningsbaserade indikatorer för hur man förebygger hedersrelaterat våld och förtryck ger en trygghet i att det vi gör idag ger resultat över tid. Samtidigt ger ökade kunskaper hos barn och unga idag möjlighet för dem att förstå sin utsatthet, berätta om den och få hjälp till en förändring. Därav är även ökade kunskaper inom området otroligt viktigt. Att vara vuxen och välja att bryta utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck är svårt men det finns hjälp att få. Genom att arbeta med information och kunskapsspridning på flera nivåer bidrar det till ökad medvetenhet hos den vuxna befolkningen.

Det innebär att vi kan följa upp arbetet på flera sätt, dels genom att använda forskning för vad som ger resultat förebyggande på lång sikt. Men även via antal som får stöd och hjälp från socialtjänsten, både individer som själva söker stöd, via anmälningsmöten och orosanmälningar. Vid uppföljning använder vi oss samtidigt av de data som redan finns exempelvis i Allmänna Barnhus nationella forskning men även lokalt via Liv och hälsa ung samt LUPP.

5. Anser man att nyttan att ta reda på fakta för att kunna hjälpa överväger det obehag som det kan innebära för individen att svara?

De som arbetar med frågan anser inte att det behöver göras en särskild kartläggning med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck då det finns siffror på både nationell och lokal nivå att använda sig av som kan visa att man lever i hedersrelaterat våld och förtryck. Att därför lyfta ut och kartlägga våra unga med ännu en enkät hjälper inte kommunen vidare i

arbetet. Vi vet att det finns problem i vår kommun och de jobbar vi för att förändra.

En barnrättsprövning har gjorts där man ser att som ovan beskrivet finns det etiska överväganden att utsätta barn för en sådan typ av enkät där utsattheten ökar då man gör undersökningen i ett så pass begränsat område. Nationella studier genomförs med ett säkerställande att enskilda respondenter ej kan särskiljas. Att i stället fortsätta den satsning som kommunen gör skapar förutsättningar för att öka barnen i Nyköpings rättigheter till ett liv utan förtryck och våld.

6. Hur ser en normal vecka ut för strategen som arbetar med det här? Vad är arbetsuppgifterna? Heltid eller %-anställning?

Strategen för våld i nära relation har en 100% tjänst. I arbetet ingår förutom våld i nära relation att arbete förebyggande mot prostitution och hedersrelaterat våld och förtryck. Under året fördelas tiden jämnt mellan dessa, där våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck skall ta den största tiden. Flera delar av strategens arbete går tidsmässigt in i varandra exempelvis vid anordnade av utbildningsinsatser.

Urban Granström (S)

Kommunstyrelsens ordförande